

חוקים חדש

פרשת וישלח תשפ"ד

רעיונות נפלאים, חידושים, חיזוקים, התעוררות, וסיפורים מדהימים

מתוך דברים שנאמרו בפני חברים מקישיבים בשיעור ליל עשי בבית ויזניך אשר הנן א' אותי זעירא זמן חבריא וילל בלאאמו"ר הרה"ק ה' משה גדליה ורטהיימר שליט"א

אינד כדאי לשנוא אותי על הברכות שנטלתי ממך

וּאֶבְרַכְכָּה לְפָנַי ה' - לא נזכר בכל הפרשה לפני ה', רק במקום הזה, כי אמרה לו אמו הברכה לפני ה' תהיה, ברוח הקדש, ואם יתברך זה עשו אחיך תתקיים זו זרעו לעולם, ואין לך עמידה לפניו וכן מפרש"י פסוק זה לפני ה' - ברשותו, סיסכים על ידו.

ב) זה לא נמסד עפ"י התוצאה הנראית בעין בשמית

והנראה בזה שבאמת הברכות הם גבוה מעל גבוה, הרבה יותר ממשוטן של דברים, ולכן אין שייך למדוד זאת על פי התוצאה כפי שהיא נראית בעין גשמית, ולכן לפי האמת אין כאן סתירה כלל בין ברכת יצחק לתוצאה, אלא שאת עשו אין מעניין כלל הדברים הגבוהים והעמוקים, כי אליו אין מדבר רק הברכה הנראית בעין גשמית, ולזה אמר לו יעקב שאין לך מה להצטער על הברכות שלקחתי ממך, לפי שאין אלו הברכות דברים פשוטים בהם חשקה נפשך, והברכות האלו אשר הם ברכה באמת בעיני, הרי שבעיניך אין לזה חשיבות כלל.

ועד"ז אפשר ליישב קושיית הריב"א מה שמפרש"י הפסוק ויהי לי שור וחמור. אביך אמר לי מטל השמים ומשמני הארץ זו אינה לא מן השמים ולא מן הארץ. וקשיא דאמרינן (במס' עירובין) ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפשך מה הפרט מפורש פרי מפרי וגדולי קרקע משמע שהבריות קרויות גדולי קרקע, ואפ"ל שאת עשו לא ענין תורה'דיגע טל השמים ושמני הארץ, אלא אותו עניין רק טל

א) בהתחזק כחות הגוף יתעוררו כחות הנפש

פרשתנו מתחילה עם סיפור הדברים ששלח יעקב מלאכים ממש אל עשו אחיו, בצוותו אותם לאמר לו פֶּה אָמַר עֲבָדְךָ יַעֲקֹב עִם-לְבָבוֹ אָחִי, ומבאר רש"י מה היה כוונתו לומר לו בזה - גרתי - לא נעשיתי סר וחשוב אלא גר, אינד כדאי לסגור אותי על ברכות אביך שבכרני (ולעיל כו כט) הוה גביר לאחיד, שהרי לא נתקיימה צו. והנה לפירוש הראשון צריך להבין מה באמת הפשט בזה שלא נתקיימה ברכתו של אותו צדיק אשר היתה לפני ה' מתוך רוח הקודש כמ"ש הרד"ק כי שמח לבו מתוך המאכל והמשתה וריח הטוב, ומתוך כך שרתה עליו רוח הקודש וברכו, וכן כתב רבינו בחיי- אין כוונת יחחק בשאלת המטעמים שתענוג הגוף וחוש הטעם, אלא כדי שתהיה נפשו שמחה ומתעננת, כי בהתחזק כחות הגוף יתעוררו כחות הנפש, ומתוך שמחת הנפש תחול עליו רוח הקודש, והוא שאמרו רז"ל: (שבת ל ב) אין השכינה שורה לא מתוך עלילות ולא מתוך עכבות אלא מתוך שמחה, שנאמר: (מלכים - ב ג, טו) "והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'", ומטעם הזה יזכיר הנפש בכל פעם ופעם עם הברכה, ואמר: בעבור תצרכך נפשי, בעבור תצרכני נפשך, למען תצרכך נפשי.

וכן כותב הרמב"ן עה"פ שאמרה רבקה ליעקב הִנֵּה שִׁמְעוֹתַי אֶת-אֲבִיךָ מְדַבֵּר אֵלַי-עֲשֹׂו אָחִיךָ לְאִמְךָ: הִבִּיאָה לִּי צֵיד וְעִשְׂה־לִּי מִטַּעֲמִים וְאֶבְלָה

גימטריא, דהיינו מספר, שכן אין מילה כזאת שנקראת תריג אלא זהו מספר תיז ריש יוד גימל, ובכן פשוט הוא שאין מקום לייחס חשיבות לאלו האותיות, כי אם למספרם]

ד) וכי באמת מעניין את עשו לדעת מה מצב השט"ג' של יעקב?

וממשיך רש"י ומפרש דבריו - כלומר עם לכן הרשע גרתי ותרי"ג מלות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים, והנה לפירוש זה צריך להבין מה בא יעקב לומר בזה ללב, ובגור אריה הנ"ל מפרש לפי דרכו- מה בא לומר לעשו שקיים תרי"ג מצות, ...הכי קאמר - אם תאמר דלא שייך שלא נתקיימו בי הברכות, דברכות יצחק על פי ה' ברכו, על זה אמר 'תרי"ג מצות קיימת' וזה עיקר הברכה, והנה זה נתקיים בי.

והלבוש מפרש שנתכוין לומר לו בזה שלפירוש זה לא פתח יעקב בדברי הכנעה וריצו, אלא שלח לומר לעשו. אל תדמה בזפשך שכיון שהייתי זמן רב בבית הרשע למדתי ממעשיו הרעים וקלקלתי דרכי, ועכשיו הגיעה השעה שימסרני הקב"ה בידך כמו שנאמר לך בברכה זוהיה כאשר תריד ופרקת עולוי' (לעיל כז מ), אלא 'תרי"ג מצוות שמרתי' נשארתי בשלימות צדקת, ואיני ירא ממך, ואחר כך המשיך בדברי ריצו והכנעה וכדלהלן, כדי לבלבלו [והוא מסיים עלה שזו היא העצה היעוצה לכל חכם הירא ומפחד מאדם אחר, שצריך לפעמים לרצותו, ולפעמים לאיימו ולפחדו כדי שלא להראות לשונאו שנפל פחדו עליו מכל וכל ויתאמץ להתחזק עליו]

ה) אין שום סיבה לחשוש

וחשבתי בס"ד שאפשר לפרש זאת גם כן באופן של דברי ריצו ופיוס כמו שמשמע מפשטות הפסוקים, והוא השלמה לפירוש הראשון, שנתכוין להרגיע חישו של עשו, שמא מה שלא זכה עד הנה שיתקיימו אצלו ברכותיו של אותו צדיק -הלא הוא אביהם יצחק, הוא בגלל שלא עמד יעקב בתנאי של קיום התורה בשל נסיבות הזמו בהיותו בגלות אצל לבן הרשע, ואשר על כן

השמים ושמיני הארץ כפי שזה מתפרש בשפה גשמית, וממילא אין לו סיבה לקנא ביעקב מאחר והוא זכה רק בברכה עפ"י שפת התורה"ק.

ובגור אריה מתרץ האיך אמר בן יעקב -וכי זה כבוד לבניו שהיה לומר 'לא נתקיימה בי ברכת אבי...שהברכות שנתנו לי 'ויתן לך האלהים מטל השמים' (לעיל כז, כח) אין עיקר הברכות על טוב העולם הזה כמו שאתה סובר, רק שאלו ברכות הם ברכות על התורה, כמו שדרשו במדרש, והנה זה נתקיים בי, וזה עיקר הברכה, וידעתי שאתה אל תקנא בי צמה שקיימתי את התורה. אי נמי דקאמר יעקב 'לא נתקיים בי' פירש שבי לא נתקיימה, כי עשו היה סובר כי הוא יקבל עלמו הברכות, כי לא חשש עשו לרעו.

ו) הרשע אינו מסובל לדחות סיפוקים, ורוצה הכל כאן ועכשיו

ואולי אפשר להוסיף שאף גם לו יהא שהברכות יגיעו לבסוף אל יעקב עצמו, אין עשו מקנא בזה, כי כן דרך הרשעים שאין מעניין אותם הנאות עתידיות, אלא הם רוצים ליהנות רק כאן ועכשיו, וכמו שאמר הלעיטיני 'נא' מן האדום האדום הזה, אשר כידוע טבע העדשים שאחר בישולם הם הופכים להיות ירוק, אלא שעשו לא עצר כח מהתאפק עד גמר בישולו, וביקש מיעקב שילעיטהו מניד העדשים בעודו 'נא' דהיינו שלא נגמר בישולו.

עוד מפרש"י אמירת יעקב עם לבן גרתי - דבר אחר גרתי בגימטריא תרי"ג, [וכאן מקום איתי להביא פרפת הדבש אשר הביא לי יד"ג הרה"ג ר' יעקב יחזקי' האגר שליט"א בשם ת"ח אחד דהווי מיבדרון שמועותיו ביני עמודי דגרסי בהיכלי הישיבות, שהקשה שלכאורה יש לנו כאן הרבה יותר מאשר גימטריא, שכן אתון ידידה כאתון ידידה ממש, א"כ לכאורה יותר על כן הו"ל לרש"י למימר, ש'גרתי' הם אותיות תרי"ג, הוא מוטיב לה והוא מפרק לה בפשטות, שקושיא מעיקרא ליתא, שכן 'תרי"ג' אינה תיבה, אלא היא עצמה כל כולה

התורה, ויהיה לך פתחון פה להצטער על הברכות שנטל, ופרקת עלו מעל לוארזך, אשר לכאורה אינו מובן שכן פתחון פה להצטער על הברכות לכאורה יש לו כבר מעכשיו, על אף שאינו עובר את התורה, ובשלמא אם היה אומר 'כשיהיה לך סיבה מוצדקת לערער על הצדק במתן הברכות ליעקב, שפיר היה מובן שזה יתקיים רק כאשר יעברו ישראל את התורה רח"ל, אבל להצטער גרידא על הברכות שנטל, לכאורה יש לו סיבה טובה ופתחון פה להצטער בכל מקרה ומעכשיו.

וחזינן מהכא שכל זמן שמקיימים ישראל את התורה והולכים בנתיבותיה שלום בדרכי נועם, אזי מצופה שאפילו רשע כעשו יתמוגג מנחת בראותו פלוני שלומד תורה כמה מתוקנים דרכיו ונאים מעשיו, והוא צריך לשמוח בהצלחתו ובהתברכו בכל מילי דמיטב, ובודאי שאין לו שום סיבה ופתחון פה להצטער כלל על הברכות שנטל, ורק כאשר יעברו ישראל את התורה רח"ל אזי יהיה לך סיבה מוצדקת ופתחון פה להצטער על שאלו נטלו את הברכות.

ועפ"ז יובן שפיר מה רצה יעקב באמירתו לעשו שישמר את התרי"ג מצוות על אף שעם לבן גרתי, שכן כאמור במצב שכזה באמת אין לך מה להצטער על הברכות שלקחתי, כי אדרבה עליך לשמוח ולחפוף בהצלחתי וברכותי, ואשר ע"כ גם אילו כן היו מתקיימים בי ברכותיו של אבא הרי שהאי טעמא היא הנותנת שאעפ"כ אינך כדאי לשנוא אותי.

ו'לא' למדתי ממעשיו הרעים

היה גר, ואת מעשיו הרעים, איזה טעם יש לחיים עלובים שכאלו, הן אין לו שום הנאה מחייו, ומזה הבין היטב היטב כמה דחוף וחובה לומר ליצר הרע 'לא!!' ולהתרחק ממנו ומפיתוייו כמפני אש.

זהו שאומר רש"י: 'ולא למדתי ממעשיו הרעים' – את האמירה 'לא' למדתי מהתבוננות במעשיו הרעים' של לבן הארמי...

לא היה יכול להתנהג כראוי עפ"י התורה ורק בגלל הדבר הזה לא נתקיימו בו עד עתה ברכותיו של אבא, אבל עכשיו שחוזר אל המנוחה ואל נחלת אבותיו, ויוכל לישב בהשקט ובטח, אזי יתחיל לקיים תרי"ג מצוות ואזי לבטח כבר כן יתקיימו בו ברכותיו של אבא, וחבי מעט רגע וכבר יצאו עיניו מחוריהן מגודל תבערת הקנאה בהצלחתו של אחיו.

ולזה הוא מרגיעו ואומר שאין לך מה לחשוש, שכן מה שאמרת לך אינך כדאי לשנוא אותי על ברכות אביך שברכני (ועל כו'ט) הוה גביר לאחזק, שהרי לא נתקיימה בי כאשר עיניך רואות שלא נעשיתי שר וחשוב אלא גר, אין הטעם בגלל שלא שמרתי תרי"ג מצוות כי אז היה לך מקום לחשוש שעכשיו אני הולך לתפוס שטייגען רציני והמצב יתהפך לגמרי, שכן דע לך אחי דגופא דעובדא הכי הוי, שלמרות שעם לבן גרתי, הרי שתרי"ג מצוות שמרתי, ולא למדתי ממעשיו הרעים, ואף על פי כן לא נעשיתי שר וחשוב כברכתו של אבא, א"כ אפוא אחי תנוה דעתך כי אין לך שום סיבה לחשוש שעכשיו ישתנו פני הדברים, ואשר על כן אינך כדאי לשנוא אותי.

II איזה גשמאק, איזה אור, אַ קסמיה

עוד אפשר לפרש כוונת יעקב באמירתו לעשו ששמר התרי"ג מצוות, עפ"י העולה מדברי רש"י המפרש מאמר יצחק לעשו, 'וְהָיָה פֶּאֶשֶׁר תְּרִיד וּפְרָקָתְ עַלּוֹ מַעַל צְנוּאָרָה, שִׁמְפְרֵשׁ וְהִיָּה כְּאֶסֶר תְּרִיד – לָשׂוֹן לַעֲרֵי, כְּלוֹמַר כְּשִׁיעֲבֹדוּ יִשְׂרָאֵל אֶת

זו כשראה יעקב מעשיו המכוערים של לבן, הוא למד מזה, כמה יש להתרחק מהכיעור והדומה לו

עודנו אהבתו ומתיקותו עלינו איך שהיו מרגלא בפומיה של כל"ק אדמור"ר ז"ל"ע אשר 'הוא' היה אומר לפרש דברי רש"י הללו, שיעקב אבינו מספר לעשו שהוא שמר תרי"ג מצוות. מנין היה לו כוח לעמוד מול פיתויי היצר? כיצד למד לומר ליצר הרע 'לא'? מכך שראה את הברנש הזה, שאצלו

ח מאובי תחכמו מצותיך

ומאיךך בראותו כמה הוא שקוע ומשקיע כל כוחותיו במרדף אחר הנאות דמיוניות ותעתועי שווא, מזה הוא למד לקח בק"ו ב"ב של ק"ו כמה יש לו לרדוף ולעמול במרדף אחר התכלית והחיים האמיתיים,

וכמו ש'הוא' היה מפרש ההודאה שתיקנו לומר בצאתו מביהמ"ד, אנו רצים והם רצים, אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת, שמתוך זה שאנו רואים איך התועים רצים אחר הבל הבלים אשר מובילים אותם אל עבר באר שחת, ממנו ניקח לעבוד את ה' ביתר שאת ויתר עוז.

וכן הוי מרגלא בפומיה מה שביארו הצדיקים בזה הפסוק **מאובי תחכמו מצותיך**, שבראותי האיך הם רודפים אחר הדברים הנפסדים, ממנו ניקח ק"ו כמה עלינו לרדוף אחר מצותיך, **כי הרי המה לעולם הוא נשאר לי**.

ובספה"ק באר מים חיים בפרשתן מאריך בזה כדרכו בקודש על מעשה דשכס - **וַתִּדְבַּק נַפְשׁוֹ בְּדִינָה בְּתִיעָב וַיֵּאָהֵב אֶת־הַנְּעֹר וַיִּדְבַּר עִלְיָב הַנְּעֹרָה: וַיֹּאמֶר שָׂכָם אֶל־חַמּוֹר אָבִיו לֵאמֹר קַח־לִי אֶת־הַיְלֵדָה הַזֹּאת לְאִשָּׁה... וַיִּדְבַּר חַמּוֹר אֲתָם לֵאמֹר שָׂכָם בְּנִי חֲשָׁקָה נַפְשׁוֹ בְּבַתְּכֶם תָּבוּ נָא אֲתָה לִּי לְאִשָּׁה: וְהִתְחַנְּנוּ אֲתָנוּ בְּנַתְיֶכֶם תִּתְנֶנּוּ לָנוּ וְאֶת־בְּנֵינֵינוּ תִּקְחוּ לָכֶם... וַיֹּאמֶר שָׂכָם אֶל־אָבִיהָ וְאֶל־אֵחֶיהָ אֲמַצְיָהוּ בְּעֵינֵיכֶם וַאֲשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי אֲתָנוּ: תִּרְבוּ עָלַי מֵאֵד מִנְהַר וּמִתֵּן וְאֲתָנָה פֶּאֶשֶׁר תֹּאמְרוּ אֵלַי וְתָנוּלִי אֶת־הַנְּעֹרָה לְאִשָּׁה: ...וְלֹא־אֲחֵר הַנְּעֹרָה לְשֵׁנוֹת הַדְּבָר כִּי חֲפֵץ בְּבַת־יַעֲקֹב...**

ט מוסר השכל לכל בני עמינו

כי לא היה ביכולתו להתאפק רגע והתחיל תיכף לדבר את אשר חשקה נפשו. ומזה מוסר השכל לכל בני עמינו עם ישראל שאנו מדמין בנפשינו שאנו רואין לעבוד את שמו יתברך ואם נשאל את אחד מישראל האתה אוהב את שמו יתברך ישיב ולאי שאלהו במסירת נפש ממש. והנך רואה כי לא כן

הוא כי הנה שכם הלא כן מלך היה וגדל בחפנוקי מלכין וכאשר חפץ צבת יעקב כך ראה גדול החשק והתאוה והחפץ והרטון שהיה לו עד אשר לא היה יכול להתאפק על רגע והיה כמשחגע ממש ואמר אשר תאמרו אלי אתן הרבו עלי מאוד מוהר ומתן ואחנה כאשר תאמרו ולא עלרו ולא עיכבו שום דבר ואילו היה יכול לחתוך אצר וליתן להם עבודה היה נותן להם,

ולך ראה מה היה בסוף כשאוהו למול והנה כן מלך מפונק וגדול צננים ולאי שפער מופלג הוא לו כריתת המילה בצשרו, חוץ שכולאי הוא בזיון לו למול עבור נשיאת אשה וכל אלה לא שמע ולא הטע ארזן. מה כתיב (לקמן י"ט) ולא אחר הנער לעשות הדבר, עשהו בזריות מופלג באהבה ושמחה רבה והכל להיותו חפץ צבת יעקב. ואם היינו רואים כזה את עבודתו יתברך ואהבתו איזה דבר היה מעכב אותנו הלא היינו מלגים על ההרים ממש כמשחגע לעבודתו יתברך ולא היינו שומעין לא גוף ולא אשה לא ממון וזנים כי היה נמוג לבזינו ממש קשורה ולמודה בחבלי עבודתו אהבתו יתברך כלש להבה אכלה ממש.

י את זה לעומת זה

ועם רעיון זה חשבתי ליישב מה שנתקשו המפרשים בפרשתנו, שכאשר התורה מספרת את תולדות עשו מצנו לפתע שמות אחרים של נשיו, שבפרשת תולדות כתיב **וַיִּקַּח אִשָּׁה אֶת־יְהוּדִית בַּת־בְּאֵרִי תַחְתִּי וְאֶת־בְּשִׂמַת בַּת־אֵילָן תַּחְתִּי**, ואילו בפרשתן מצאנו פתאום נשים אחרות, **עֲשָׂו לָקַח אֶת־נָשָׁיו מִבְּנוֹת כְּנָעַן אֶת־עֲדָה בַת־אֵילָן תַּחְתִּי וְאֶת־אֶחְלִיבָמָה**, ומפרש"י שהן הנה עצמן עלה בת אילון - היא צממת בת אילון, ונקראת צממת על סם שהיתה מקטרת צממים לעבודה זרה: ו-אהליבמה - היא יהודית, והוא כינה שמה יהודית לומר שהיא כופרת בעבודה זרה כדי להטעות את לביו,

קלפּיט. "ומדוע אתה בוכה כעת?" – שאלה אותו. אמר לה: "אני בוכה, משום שפתאום הפנתי שכל ההתמדה שלי במימוד איננה מביאה לקרסולייט של ההתמדה שיש להם במחוק הקלפּיט שלהם... כעת אני מביין כמה אני צריך להתחזק כעת במימוד..."

כשמצא היצר הרע את דבריו של האברק מיהר לומר ליצר הטוב: "קח אותו מהר בחזרה, לפני שיפמד עוד כמה דברים פה..."

אנשים בצולט מסולפּיט לפּהקז ליילות שלמיט על שטויות והפּליט. אילו היינו לומדים כק תורה היינו לדיפּיט – אק לא למדתי ממעשיו הרעים!...

ה"כתב סופר" אומר: כתוב "אוהב כסף לא ישבע כסף" (קהלת ה, ט), וחז"ל דרשו על כך: אוהב מצוות לא ישבע מצוות. אם כתוב כסף – כיצד למדו מכך לגבי מצוות? התשובה היא, שכאשר רואה אדם שאוהב כסף לעולם אינו שבע מכסף, או אז יבין כיצד מי שאוהב מצוות לעולם לא ישבע מצוות.

על כך אומר ה"ילקוט הגרשוני": הגמרא (עבודה זרה ב ע"ב) מספרת, שלעתיד לבוא יאמר הקב"ה לרומיים: 'במה עסקתם?' והם אומרים: 'בנינו גשרים, עשינו שווקים ומרחצאות, הרבינו כסף וזהב, והכל לא עשינו אלא בשביל ישראל שיעסקו בתורה...' והקב"ה עונה להם: שוטים שבעולם, כל מה שעשייתם לא עשייתם אלא לעצמכם. לכאורה, איך יעזו לומר כאלו הבלים? אלא שכונתם לומר: הריצה שרצנו אחרי העניינים שלנו, יכולה היתה ללמד את ישראל לרוץ אחרי התורה והמצוות. כמובן שלא זו היתה כוונתם, אך אמת יש בטענה שאנו יכולנו ללמוד מהם.

זהו הביאור בדברי רש"י "ולא למדתי ממעשיו הרעים". כל אחד צריך ללמוד ממעשיו הרעים...

ואולם לכאורה קשיא שלפ"ז נמצא שהשמות שנקראו בהם בפרשת תולדות הם השמות בהם הוא הציג אותם בפני אביו, ואיך יתכן שקראה בשם בשמת בפני יצחק ע"ש שהיה מקטרת בשמים לע"ז? ובאמת יש מפרשים שאמנם היא קראה כן בפני אביו אבל הטעה את אביו בטעם שנקראת בשם זה, ואמר שנקראת כן כמו קטורה ע"ש שנאים מעשיה בקטורת.

אבל להנ"ל אפשר ליישב, שבנוגע לאישה אחת הוא לא ראה צורך להטעות את אביו, אלא מכר לו תותים, שבכוונה הוא לקח אישה אחת שמקטרת בשמים לע"ז בכדי שיוכל ללמוד ממנה את ה'לא' אחר שהוא לא זכה זיך צו וייקען אצל הפעטער לבן כמו יעקב אחיו, והוא מסתובב כל היום רק בבית יצחק, ולכן הוא צריך אישה אחת מרשעת שכמותה, בכדי שכל יתה לנגד עיניו תמיד זאת לעומת זאת, וכך יראה בחוש בעין שכלו את יתרון האור מן החושך, ומה גם שכאשר היא תסיתנו להרע מעשיו, הוא יוכל להתגבר על הפיתויים ולעשות נחת רוח גדול לאבינו שבשמים, אשר על אף אשר כל הטומאה נמצא בהישג ידו וקרוב אליו, מ"מ הוא מתגבר ולא למד ממעשיה הרעים, ואדרבה הוא למד ממעשיה הרעים לומר 'לא'.

ועיני שפיר חזו את אשר הביא הרב שלמה רזנשטרך שליט"א עלי גיליון של ארגון דרשו בזה הענין- אחד הגדולים סיפר: **פּאט בא היצר הרע לדיבר עם היצר הטוב. שאילו היצר הטוב: מה רצונך? אמר היצר הרע: יש עט אברק אחי, שלומד כל כך הרבה. תן לי אותו לכמה ימים, אני אפתה אותו ואצפה ממנו קציצות... הסכים היצר הטוב, והיצר הרע הציג והציף לפתות אותו ללכת אל מוצדון שבו ישבו ושיחקו קלפּיט וסע-סע כל הליילה.**

חזר האברק הביתה בוכה. שאלה אותו אשתו מה אירע לו. סיפר לה את האמת: כל הליילה הלך וראה אנשים מחקים

אם יש לו כוח למעשים רעים, הדבר מחייב גם קיום מצוות. ע"כ מהרב רוזנשטרן

הגיד לך אדם מה זה טוב

כאילו שהקב"ה אמר לו 'ואיטיבה עימך, ולמה לא עמד כאן רש"י על המשמר להקשות אותה הקושיא עצמה - 'והיכן אמר לו כן.

ונראה פשוט בס"ד שכאן אין שום שינוי קטן בכלל ואפילו לא שינוי הלשון, שכן אין שום משמעות אחרת לאמירה 'ואטיבה עימך' חוץ מאשר 'אהיה עימך' שהרי אין עוד שום דבר שהוא טוב חוץ מקירבת אלקים, וקירבת אלקים לי טוב ונעים, נמצא שהיינו הך ממש ואין כאן שום שינוי מהנוסח שהבטיחו הקב"ה, אלא שהוא מבטא אותה במתיקותה.

פוק חזו במתק לשונו של רבי אברהם מן ההר (במסכת נדרים דף מח עמוד א) **מלות לימוד, שהוא ענין לומר הלכ וידעת האמת, עיקר האיווי הוא כדי לזכור האמת ולהתענג ולהינות צמדע לשמח לבבו ושכלו, כדכתיב פקודי י"י יצרים משמחי לב. ומשום הכי אבל אסור לקרות בתורה וצנזריאם וצנזריאם, מפני שהם משמחים לבו על כרחו. הילכך לא שייך לזכור מלות תלמוד דלא ניתן ליהנות, שניקור מלותיו היא ההנאה והתענוג צמה שמשיג ומצין בלימודו.**

והא לך לשו"ק של הקדושת לוי בקדושה שלשית לפורים- זה הדרכ שאדם מתענג צעת אשר לומד ומקיים מצותיו, ועיקר הנחת רוח של בני ישראל צעת עסקם בתורה וצקיום מצותיו, עבור שחושבים בצלצם שהאלקי האלקים ואדוני האדונים יש לו נחת רוח כזיכול ושמח צמעשניו הטובים.

מרגלא הוי תדיר בפומיה דכ"ק אדמו"ר ז"ל ע מויזניץ שאחר אשר בוכה"ע בעצמו מעיד ואומר לנו כי לקח 'טוב' נתתי לכם ואחז"ל מזה הפסוק שאין טוב אלא תורה, א"כ איפה מי הוא זה ואיזהו אשר יבא לסתור דבר המלך, הן רק

יא) הא"ך לא הרגיש רש"י בשינוי הסיפור?

בפסוק שאמר יעקב אבינו ע"ה **וְאֵתָה אֲמַרְתָּ הַיָּטֵב אֵיטִיב עִמָּךְ וְשִׁמְתִי אֶת-זַרְעֲךָ בְּתוֹל הַיָּם** (וב יג) כותב רש"י והיכן אמר לו כן, והלא לא אמר לו אלא והיה זרעך כעפר הארץ. אלא שאמר לו כי לא אעזבך עד אשר אס עשיתי את אשר דברתי לך, ולצדקה אמר הרבה הרבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים. והנה קי"ל דבכלל מאתיים מנה, נמצא שכאשר אמר לו הקב"ה ושמתי את זרעך כעפר הארץ הרי נכלל בזה גם חול הים אשר הוא חלק מעפר הארץ וא"כ אמת היא שאכן הבטיחו הקב"ה הבטחה זו אלא שמ"מ קשיא ליה לרש"י משום שינוי הלשון של ההבטחה, אשר בהכרח לומר משום כן שהכוונה להבטחה שהבטיח לאברהם אבינו ע"ה בזה הלשון בעבור יעקב וכמו שהבטיחו כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דברתי לך, וכמו שפירש"י שם- דברתי לך - ללרצך ועליך, מה שהבטחתי לצדקה על זרעו, לך הצטחתי ולא לעשו, וכן כל לי ולך ולו ולהם הסמוכים אלל דיבור, משמשים לשון על, וזה יוכיח, שהרי עם יעקב לא דיבר קודם לכן. - ואכן לצדקה כן אמר בנוסח הזה, הרבה הרבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים.

אלא שלפ"ז צריך להבין היכן היה רש"י לפני כן כאשר בפסוק י' אמר יעקב אבינו ע"ה ה' **הֲאֵמַר אֵלַי שׁוּב לְאַרְצְךָ וְלְמִלְכְּךָ** ו' **וְאֵיטִיבָה עִמָּךְ**, ועדיין זכרנו האמירה הזאת שהיה זה אך זה עתה בשבוע שעבר וכמו שמביאה רש"י כאן על אמירתו זו של יעקב - **צדית לצן אמרת לי טוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך ואלהיה עמך** (ופא ג) אשר לכאורה כאן הוא משנה הדיבור לגמרי שהקב"ה הבטיחו 'ואהיה עימך' והוא משנה ההבטחה וטוען

לא היה שייך לנתקו מזה והוא כפלא לא
מצא מה שמדברים אליו.

וככה שלחה כמה פעמים לקרוא לו עד
אשר הצליחו לנתקו לרצח מדביקותו
ואמרו לו כי הבני בית מחכים לו בחוץ,
והוא קט מיז ויצא החוצה כניצור
מהחלום כשהוא מנסה להיזכר מה מצעו
כאן כפלא, והיא אומרת לצומתו הן עוד
מצטפנה היום ונאמר היריד, הן רק
בשביעיה באנו הנה אז במטו מ'נך הנה
נלכה שם יחדיו הטרט ימאר כל הסחורה.

והוא שאף אותה מה יהיה לנו מזה שנלך
שמה, והיא משיבה לו, הן הבאנו איתנו
כסף באמתחתנו, ונקנה הנה הסחורה
הזו, והוא שאף שוב מה בצצ לנו כי
נקנה הסחורה? - ניקחנו אף צירנו
ונמכרנה במשך השנה, מה נרוויח כי
נמכרנה? יהיה לנו פרנסת ביתנו, מה
יהיה לנו מזה? יהיה לנו טוב.

אזי פנה החסיד בתמיה וישאל, הכי בכדי
שיהיה לנו טוב צלי לצנוב עצמיו את שוח
החסידים וללכת אף היריד, ולחפש סחורה
הזו, ולקנותה, ולהובינה אף צירנו,
ולמכרה במשך השנה, בכדי לקבל חזקה
את ממוןנו, ואח"כ להרוויח מט ריוח
כסף, וכ"ז בשביעיה לנו טוב? הן אי
כבר טוב עצמיו!! אז למה אי לצעות
מצעה טכסי שכלה לצנוב הדבר הטוב
שכבר הוא אצלי וללכת בדרכ ארוכה
ומייצעת בכדי לחזור שוב למצב שאני כבר
נמצא בו עצמיו?

הן ודאי פשוט שרצון הבורא מהאדם שישתדל
לפרנסתו אולם הלימוד בשבילנו הוא כי הגיד לך
אדם מה טוב ונעים באמת.

ובהשגחה פרטית תוך כדי כתיבת שורות אלו
סיפר לי ידי"ן הרב שלמה קנפלמכר שליט"א מה
שכתב לו אחיו - ידיד בית אבא אממ"ר שליט"א עוד מימי

התורה"ק זה 'טוב' באמת, וכל מנעמי ותענוגי זה
העולם הם דמיון שוא ותעתוע היצר.

זכורני אשר אף אני עצמי נבנסתי כמ"פ אל
הקודש פנימה בימי חורפי לבקש עצה נגד היצר
המונע ממני החשק ללמוד, ותמיד הוא באחת ומי
ישיבנו, הן נגד פיתויי היצר בביכול זה לא טוב,
עומד דבר הקב"ה שרק זהו הטוב א"כ דברי מי
שומעין? ולא היה בכלל מקום לדון על הדבר, הן
'הוא' היה אומר שכך הוא חי באמת וזה מה
שהיה מחדיר בנו תמיד 'טעמו וראו כי טוב ה'
ובהדרכותיו היה אומר הרבה פעמים, לא עוה"ב
בלבד אני רוצה לתת לכם כי אם גם עוה"ז, וכמו
שהיה מפרש דברי הגמרא ילמדנו רבינו ארחות
חיים ונזכה 'בהם' לחיי העולם הבא, שבהם קאי
על החיים בעודנו בעוה"ז שנוזכה כבר בהם לחיי
העוה"ב.

ובן היה מספר על איש חסיד אחד אשר היה
הזמן הצמח צדיק זי"ע ושל ר' משה לייב
ז'צראדק, אשר לצורק פרנסתו נסע פ"א
צט ב"ה ציר אחת שהתקייט בו יריד
בכדי לקנות סחורה הזו, ולמכרה במשך
השנה במקום מזכריו בכדי שמנה יהיה
להט בכדי חיותם.

והי בקור של יום היריד השכיט קוט
לצבדות וצרו בלימוד התורה"ק כהכנה
דרבה לתפילה ואח"כ התפלל בבית
החסידים דשט ביקוד אש להבה, ובהיות
שט החסידים מקשי ה' נתארכה להט
התפילה, ואחר התפילה הארכה נתיישבו
לשתות לחיים לכבוד האורח החשוב
וכדרכ של מקשי ה' נסופה השיחה
הצניני צבדות השי"ת צל התורה וצל
הצבדה במתיקות וצריבות, והי כי ארכו
ונקפו השעות ואין שום זכר מהאיש באה
ב"ה ליד ביהמ"ד ותבקש ממאן דהו
שיואיט הטוב לקרוא להצלה החוצה,
ואולט בהיותו כה שקוצ הצניני הצבדה

לְצוֹלָמִים, וּבַתְּחוּלָה אֶמְדוּ וְהַתְּצוּרָה
מִכָּ, אִךְ כִּאֲשֶׁר חָלַף כִּרְק לְמִן כְּנוּ וְהִלְכוּ
לְסוּדָה סוּדוֹת שֶׁתָּ, וְכִאֲשֶׁר חָזְרוּ לְצִיּוֹן
מִצָּאָה אֵת ר' שְׁמוּאֵל עֲדִיין עוֹמֵד
בְּיֹאֲהֶבֶתְךָ אֵל תִּסֵּר מִמֶּנּוּ לְצוֹלָמִים,
וְכֵן הַמִּיָּךְ ר' שְׁמוּאֵל הַיְּהוּדִי עֲד
קָרָה לְצִלּוֹת הַשָּׁחַר.

וְאַחֲרַי מִכָּ כִּאֲשֶׁר עָמַד קוֹדֵם שְׁמוּנָה
עֲשָׂרָה, וּבִיקֵשׁ לְהַתְּחוּל 'קִדְיִשׁ, בְּהִיּוֹת
שְׁפִיחַ צִיבּוֹר הוּא, נִיָּשׁ אֵלָיו אַחַד שֶׁהִיָּה
שֵׁט, וְאַחֲרַי שֶׁאֵין כֶּבֶד מִיָּן, כִּיּוֹן שֶׁהַמִּיָּן
כֶּבֶד עוֹמְדִים הִרְבֵּה לְמִן אַחֲרֵי הַתְּפִילָּה
וְהַסּוּדָה וְהַמְנוּחָה לִיָּה שֶׁתָּ קוֹדֵם.

וְכֵן סִיֵּם תְּפִילַת מְצִירָה סוּחֹק מִמֶּנּוּ
לְצִלּוֹת הַשָּׁחַר, וְעָשָׂה קִדּוּשׁ וְהַסְפִּיק
לְאֲכוּלָּה כְּלִיָּת הַטֶּרֶם עֲלֶיהָ עוֹמֵד הַשָּׁחַר
לְקִיָּים הַיְּהוּדִים סוּדוֹתָא דְרַבִּי שְׁמוּנָה,
אֲמַנְט הַיְּהוּדִים אֵל תִּסֵּר מִמֶּנּוּ
לְצוֹלָמִים, לֵה הִיָּה הַאֲמַת' עוֹדוֹת שֶׁתָּ.

וְקִיָּבֵלְתִי מִכְּתָב, וּבִירְרַתִי יוֹתֵר הַדְּבָרִים,
וְנִתְבָּרַר שֶׁלֹּא רַק הַעֵם אַחַת וְלֹא רַק שְׁתֵּי
הַעֲמִים הִיָּה כֵּךְ אֵלֶּה הִרְבֵּה הַעֲמִים הִיָּה
כֵּךְ, כֶּסֶר שְׁמוּאֵל יוֹיָע הִיָּה בְּמִירוֹן וַיֵּשׁ
עוֹד יְהוּדִי שְׁחִי אֵינְנוּ שֶׁנֶּכֶה לְדַאֲוֵם
לְהִכְלִיָּת חֲלָה שֶׁ ר' שְׁמוּאֵל יוֹיָע קוֹדֵם
הַעֲלוֹת שֶׁנֶּכֶה לְחַקֵּל תְּפוּחִין קִדְיִשִּׁין, חֲקַל
תְּפוּחִין קִדְיִשִּׁין יֵשׁ לְהִרְבֵּה יְהוּדִים, אִךְ
חֲקַל תְּפוּחִין קִדְיִשִּׁין אַחֲרֵי לִיָּה שֶׁתָּ קוֹדֵם
שֶׁלֵּם שֶׁ יְּהוּדִים אֵל תִּסֵּר מִמֶּנּוּ
לְצוֹלָמִים, לֵהוּ יְעֲמָד וְרָא כִי טוֹב הִיָּה.

שְׂקִידָתָם יַחֲדוּ עַל הַתּוֹרָה וְהַעֲבֹדָה בְּשִׁיבַת פְּרַעֲשׁוּבָה-
הַרְהַ"ג ר' בְּנִימִין זָאָב קִנְפֶּלְמַכֵּר שְׁלִיט"א אֵת אֲשֶׁר
שָׁמַע מִהַמְּשִׁיחַ הַרְהַ"ג ר' הַעֲרָשִׁיל פְּרַנְקֵל אֲשֶׁר
שֶׁבַת פְּעַם אַחַת בְּמִירוֹן עִם אִישׁ חֲסִיד הַמוֹפְרָס
מִבְּנֵי יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעֲלָה הַרְהַ"צ ר' שְׁמוּאֵל
שְׁפִירָא זְצִ"ל וְתִיָּאָר בְּפִנְיָו אֵת אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי כְּמִ"פ
מִמּוֹרֵי הַרְהַ"צ ר' עֲבִי מֵאִיר זִילְבֵּרְבֵּרְג שְׁלִיט"א
וְהִנְנִי מְבִיאָה כְּפִי שֶׁכְּתָבָה בְּמֵאֲמָרֵי הַחִזְיוֹן:

לְפָנַי כִּמְהַ שְׁנֵים שְׁמַעְתִּי מֵאֲחַד מִיְּרוּשָׁלַיִם
שֶׁ מְעַלְמֵי דִיָּע אֵינְן, שֶׁהִיָּה בְּלִיָּה שֶׁתָּ
קוֹדֵם בְּמִירוֹן יוֹד עַם ר' שְׁמוּאֵל שְׁפִירָא
יוֹיָע, וְהַתְּחוּל מוֹקֵדֵם קִבְּלַת שֶׁתָּ
וְאַחֲרַי, וְר' שְׁמוּאֵל הִיָּה הַשְּׁפִיחַ צִיבּוֹר.

וְכִשְׁהָיָה ר' שְׁמוּאֵל יוֹיָע אֵל יְּהוּדִים
תִּסֵּר מִמֶּנּוּ לְצוֹלָמִים, הַתְּחוּל ר' שְׁמוּאֵל
יוֹיָע לְחִזּוֹר טוֹב וְטוֹב עַם הַנוֹסַח שֶׁל עַל
יְּהוּדִים אֵל תִּסֵּר מִמֶּנּוּ לְצוֹלָמִים, וְהִיָּה
הַתְּצוּרָה עוֹמֵד עֲבֹר כֵּךְ הַיְּהוּדִים
שֶׁתְּפִילָּה עוֹמֵד.

אֲמַנְט כְּעֲבֹר כִּרְק לְמִן, אֵלָיו חֲצִי עֵשֶׂה אֵו
עֵשֶׂה, אֵלֵי בְּהִיּוֹת שֶׁאֵי אֵל הִיָּה א שְׁטִיקָל
שׁוֹאֲכֵר דוֹר (-קִצַּת דוֹר חֲלוּשׁ), וְרָא
שֶׁהַמֶּנֶּכֶה כֵּאֵן הוּא 'מִים שֶׁאֵין לְהַט סוּפִי
דְּרִאָנְן בְּצִיּוֹן לְמִהוּי קִרְיָה קִרְיָה מִלְּכָא
וְדְּרִאָנְט רִבִּים לֹא יוֹכְלוּ לְכַבּוֹת אֵת
הַהֶבֶל וְדְּרִאָנְט טְהוּרִים, וְאֵם אֵין
מִצָּאִים בְּמִדְרָשָׁה אֵלֵי לְהַתְּצוּרָה יֵשׁ
עֲבֹר, מִמִּילָה שֶׁלְּחוּ שֶׁלִּיחַ צִיבּוֹר אַחֲרֵי
וְהַמִּיָּכוּ לְהַתְּפַלֵּל מְצִירָה בְּהַתְּפִילּוֹת
לְדוּלָה, אַחֲרֵי הַתְּצוּרָה הַנְּפִלָּה שְׁעָבֹר
מֵהַיְּהוּדִים אֵל תִּסֵּר מִמֶּנּוּ לְצוֹלָמִים.

וְכִסְיִימָו אֵת תְּפִילַתְךָ עָמַד עֲדִיין ר' שְׁמוּאֵל יוֹיָע בְּיְּהוּדִים אֵל תִּסֵּר מִמֶּנּוּ

גודל חשיבות כל מניעה קטנה מתאוות היצר

יב) אעכבנו מלהסתכל בה

כתב רש"י בטעם דבר השוני הכתוב בתורה, כאשר ניגשו האימהות וילדיהן לקראתו של עשו, הרי שבניגוד לשאר הילדים אשר כתובים לאחר האימהות **וַתַּגִּישֵׁן הַשְּׂפֹתוֹת הַנָּה וַיְלַדְיָהּ וַתִּשְׁתַּחֲוֶינָה וַתִּגְשֵׁן גַּם-לְאֵה וַיְלַדְיָהּ וַיִּשְׁתַּחֲוּ לָפִי** שבאמת קודם ניגשו האימהות ולאחמ"כ הילדים, אולם אצל יוסף כתיב קודם - **וַאֲחֵר בָּגַשׁ יוֹסֵף וְאֶחָד מֵעַבְדָּיו וַיִּשְׁתַּחֲוּ וּמִפְרֵשֵׁי - צֶכֶלֶן הַאֲמֵהוֹת נִגְשׁוֹת לַפְנֵי הַבָּנִים, אֲנִל צָרַח לְיוֹסֵף נִגְשׁ לַפְנֵיהֶ, אֲמַר אֲמִי יִפֹּת תּוֹאֵר, שְׂמֵא יִתְּלֵה צֵה עֵינָיו אוֹתוֹ רָעַע, אַעֲמוֹד כְּנֻגְדָה וְאַעֲבֹנוּ מִלְּהַסְתַּכֵּל צֵה, מִכֹּאֵן צֵה יוֹסֵף לְצַרְכָּה (מט כז) עֲלֵי עֵין,**

הנה ישמע חכם וילמד לקח כמה חשוב כל משהו של התגברות על היצר - ואפילו שלא מכוון להתגברות, אלא ממניעה חיצונית, שכן לא כתב רש"י 'אמנע' בעדו מלהסתכל, שכן ידוע ידע שלא יוותר רשע זה, ולא ינוח ולא ישקוט הנער, עד אשר ימלא את מצוות יצרו, אלא אמר 'אעכבנו' במשוהו - מלהסתכל בה, ועל זה הוא זכה לברכת עלי עין,

והדברים מבחילים ביותר כאשר נתבונן במי מדובר כאן, שאין מדובר בבחור תמים זך וטהור, אשר כל זמן של עיכוב, הכל ריווח לחיותו עוד רגע טהור ומשומר, שהרי מדובר במי שזה מכבר רבות בשנים הוא צד נשים מתחת בעליהן ומענה אותן, ואף על פי כן חשוב מאוד בשמים המשוהו שיוסף עיכבו בעל כורחו ושלא מרצונו.

ואתה אמרת היטב איטיב עמך

יג) אני אראה לך מה זה טוב

הוא נדבק לסיטרא דטוב וממשיך משם שפע טובה וברכה,

יש גם בחינה, שהסיבה אשר באים צרות על האדם, הם בכדי לעורר אותו ולייראו כמ"ש בזה"ק עה"פ והאלקים עשה שייראו מלפניו, מאי עשה עשה להאי מקטרגא, דתפיס בני נשא ואלקי לון וכו' בגין דיהוי דחילו דקב"ה סליק על כולא, אמנם איש כזה אשר תמיד אומר שטוב לו, וגם כאשר יורקים עליו הוא אומר זאלו הם גשמי ברכה, אזי בכיכול הקב"ה אומר להאי מקטרגא, הנה האיש הזה ממילא לא מבין שמשוהו לא הולך כאן כשורה, והוא רואה תמיד שהכל טוב לו, א"כ איפה מה בצע כי נייסרנו לשווא, הלא הוא ממילא לא מקבל זאת כעונש ודבר קשה.

ואחר כתבי זאת האיר לי השי"ת עוד תוספת חיזוק לזה עפ"י הווארט הידוע מהצמח צדיק ועוד צדיקים ז"ע עה"פ אך טוב וחסד ידפוני שמבקשים שהרדיפות שאני צריך לעבור בכדי לעורר לבי

יש ווארט ידוע מהצדיקים ז"ע בפרשתנו עה"פ, ואתה אמרת היטב איטיב עמך, שנרמז בזה שכביכול הקב"ה אומר לאדם שכאשר אתה אומר שהכל טוב ויפה אצלך, שאינך מתלונן על הנהגתו ית' עימך, אלא כל המוצא אותך הינך אומר שגם זו לטובה, כי כל דעביד רחמנא לטב עביד, אזי השי"ת עונה לעומתו, איטיב עימך עוד יותר, וכמו שאומרים בשם הצדיקים, שכאשר אדם אומר ההא כמה טוב לי, אזי אומר לו הקב"ה הלזאת יקרא טוב? בוא וראה לך מה נקרא טוב, אבל לעומת זאת כאשר אדם נרגן ומלין על מצבו כמה שהוא בכי רע רח"ל אזי ח"ו עונה השי"ת לעומתו הלזה תקרא רע?.... ה' ישמרנו ויצילנו מכל משהו של נגע ומחלה וצרה וצוקה.

ואחשבה לדעת זאת בטעם הדבר, מלבד זאת אשר יש בחינה כמו שאדם אשר חושה תמיד לכף זכות הוא נדבק בחיכל הזכות, ולכן גם אותו ידונו משמים לזכות, כן מי שחושב תמיד לטובה

והוא מפרט בנדרו את הדברים הללו שהבטיחו כי דברים אחרים הוא בכלל לא מעלה על דעתו רק זה אשר בפרוש הבטיחו שאם ירצה השי"ת ויתרצה בטובו לחונני חינום ולעשות עמי את הדברים אשר דיבר לי ואשר הטיחני זה עתה.. הוא אומר.

ובזה ביארתי גם מה שאמרה לאה בלידת שמעון כי שמע ד' כי שנואה אנוכי ויתן לי 'גם' את זה, שאצל ראובן אמרה כי ראה ד' בעיני - שבגלל זה לבד זכיתי ולא בגלל צדקתי כמו שפירשו המפרשים מה שאמרה רחל אסף אלקים את חרפתך, כלומר לא בגלל זכויותי כי זה לא מגיע לי כלל, אלא רק בגלל שריחם עלי השי"ת באספו את כל חרפותיי לכן ריחם עלי ויפקוד אותי בך, ולזה אמרה שגם השני הגם שכבר הבאתי וילדתי בן לאישי, מ'מ' אין זה מטעם אחר משום צדקתי אלא 'גם' זה הוא אך ורק בגלל ששמע ד' כי שנואה אנכי.

ובזה יישבתי טעם נתינת השם 'ראובן' שכתב רש"י ותקרא שמו ראובן - רבותינו פירשו, אמרה ראו מה בין בני לבן חמי שמכר הבכורה ליעקב, וזה לא מכרה ליוסף ולא ערער עליו, ולא עוד שלא ערער עליו אלא שביקש להוציאו מן הבור, אשר לכאורה מקשה היא מאחר שמקרא מלא דיבר הכתוב וַתִּקְרָא שְׁמוֹ רְאוּבֵן - ומפרש ואזיל טעמא - "כִּי אִמְרָה בְּיָרְאָה ה' בְּעֵינָי כִּי עָתָה יִאֲהַבְנִי אִישִׁי" א"כ מה מקום לפירושים חדשים מקורב באו ע"י רבותינו?

וראיתי לאאזמור' דצ"ל בספרו במדבר יהודה שמספר בענין זה פַּעַם בַּצֵּת חֲלוּי fe אֲדַמְאוּרֵר fe33 ה'י' בְּנו הַרְהֵ"ר ר' מַרְדְּכַי fe'ט'א (33f- האדמו"ר ממונסין) כאן, ואחר תפילת צרכית בקבלת שבת התמרחר מאד שהוא אקס בחול'י רבינו וצוונות'ו הלא אלה והוא חייב בנה וכדו', והלא מקל ריק וכדו', וכמה פניסיות'י הנחמו הוסיף לנחות את חטאיו וכו' צד אמרתי לו: יאקב אבינו צ"ה אמר כי במקל'י, בנה

יהיו ע"י הטוב וחסד אשר יגדל עלי עד אשר ארגיש בושח כלפי מטיבי ית' על אף שכה הרביתי להמרותו ולפשווע כנגדו רח"ל, והנה איש כזה אשר כל מה דעביד רחמנא עימו תמיד הוא אומר ומרגיש שגם זו רק לטובה היא לו, הנה לא ייתכן לרדפו ולעוררו ע"י צרות ועקור ח"ל וכנ"ל, וא"כ בהכרח לעוררו ולרדפו רק ע"י טוב וחסד אשר ירדפוהו הרבה, ולזה מי אשר אומר תמיד היטב הוא מצבי אשר מתנהג עמי השי"ת אזי בהכרח שהקב"ה יאמר לו איטיב עימך, שכן זו השפה היחידה אשר אתה מבין על ידה את אשר אני מבקש לעורר ליבך אלי.

יד) קטונתי מכל החסדים

ונכלל בזה גם זה שההרגשה שטוב לו לאדם היא הרי בהתאם לציפיות שלו, ועל פי מה שהוא חושב שצריך להיות ושזה מגיע לו, וכאשר אדם מרגיש בשפלותו, וקטונתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך, לעומת גודל החטאים אשר אני עשיתי, ולכן לא מגיע לי כלום, הריחו שמח ומרוצה מאוד מכל מה שכן יש לו, וזה מסוגל מאוד שישפיעו עליו רוב שפע חסדים ורחמים מהשמים וכמו שאמרו חז"ל שכל התולה בזכות אחרים תולים לו בזכות עצמו, אחר שהוא מרגיש שבזכות עצמו לא מגיע לו כלום.

ובזה יישבתי מה שנראה קשה בנדר אשר נדר יעקב לאמר אם יהיה אלקים עמדי ושמרני בדרך... אשר זה עתה הבטיחו השי"ת על אלו הדברים, וכמו שמפרש"י על דבר שאמה, שהוא כמו שהבטיחו השי"ת, וא"כ קשיא מאי 'אם' דקאמר כמסתפק אם יעמוד הקב"ה בדיבורו, וכבר הק' בן באווחה"ק, ואמרת'י בס"ד שעל אף אמנם שהאמין יעקב אבינו ובטח בהקב"ה שיעשה עימו את כל הדברים הללו, הוא רצה לבטא בזאת שעל אף ההבטחה של הקב"ה עדיין הוא מרגיש שאין הקב"ה חייב לעשות לו כלום, ולכן אמר 'אם' יהיה אלקים עמדי... כדי לבטא זאת שאין זה כורח המציאות שיעשה זאת השי"ת לפי שאינו חייב לי כלום.

בחדרו, גם אליו הזכיר עצמו לפניו ובוודאי תיווע.

מתחילה לא אבה היהודי (שאם היה נמנה על צדדת החסידים כאלו וכאלו) אלא שחזקה עליו פקודת קרובו כי אם לא יוציא לא יציק. ונכנס אל הרה"ק, שם שפך לבו על שלל צרותיו, שאלו ה'בית ישראל' "עצדאנקט האסטו"?! (האם כבר הודית לה' על כל החסד אשר אמר מצולמט וצד צתה), ולא נתן לו לצנות לדבריו, אלא הפטיר ואמר ההודאה תהא 60% והבקשה 40%.

היהודי הבין שהרבי אמר את דבריו וצנח את החדר, וחזר לקרובו לספר לו על השיחה התמוהה, אמר לו הקרוב, נו, הרי רבות יש לך להודות לבוראך על חייך המסורים בידו, על המזון שהוא לך ומכנסק תמיד וכו' וכו' (כי רק שידוכי הצאצאים והדירה חסרים לך)...

וישמע האיש לקול הרבי והחל להודות ולהלל לשמו הגדול, ותוך כ' חדשים נישאה הבת המבולגרת, וצד מחצית שנה נועצו כולמט - 3 מהם כבר נישאו, ו-2 היו מאורסיים, בד בבד מתה אמו של החברותא ונתאלמה לצאצאיה שצפירה גדולה הייתה, וקיבל מצות הרבה צד שפדה את הדירה מידי הבנק, וליהודי הייתה אורה ושמחה.

באותה שעה חישבו ומצאו שבאמירת ההלל אומרים 6 פעמים 'הודו לה' (שהרי פסוק אחרון כופלים את הודו לה') ו-4 פעמים 'אנא ה'...

טז) אם בעיניך זה טוב, אזי גם בעיני הוא טוב

עוד ראיתי בבאר הפרשה שמביא ווארט על ואתה אמרת היטב איטיב עימך, שזה מרמז על אמירת האדם להקב"ה, שמה שקורה איתי אני יודע שאתה אמרת שזה הוא הטוב בעבורי, ובכך

שהחזקתי את עצמי למקל ולא יותר, שכלות זה צברתי את הירדן. ואמרת לי שכלות שמחזיק את עצמו למקל ריק יהי לרבינו רפואה שלימה בתוך שאר חולי ישראל, וזהו נרצח.

טו) מהחלל אקרא ה'

והנה זאת עוד חוץ מגודל הכוח של ההודאה אשר כאשר האדם מודה להשי"ת עוד קודם בוא הישועה על גודל חסדי השי"ת שעשה עימו ואשר עתיד לעשות עימו, הרי זה מסוגל מאוד מאוד להמשיך את כל הישועות, וכמו שרמזו זאת הצדיקים בפסוק מהחלל אקרא ה' ו-עיי"ז-מאובי איוועש.

והרה"צ שליט"א הרבי של כלל ישראל הנושא את סבלותם ומוסר נפשו לעודדם ולחזקם מביא בבאר הפרשה בענין זה מסופר, **מצפה באיש יהודי מן הדרום (של ארץ הקודש) בימי הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע, שבביתו ישבו 5 מצאצאיו מצל גיל הצערים שצדין לא נועצו ביולמט ההללן להם, והצדלה שבהם כבר הייתה בת צערים ומלונה, והיה הלה שבור וכצ"ל כל הימים. בנוסף לכך ניתוסף לו צרה על צרתו, ה'חברותא' (שצמו למד ככל יוט) שלו אירס את אחד מצאצאיו, ולקח משכנתא גדולה והוא התנדב לשעבד לו את הדירה, אלא שצט הזמן פסק החברותא שלו לשלם את תשלומי חובו, ובאו לעקל את ביתו ולמכרו לכל המרפה במחיר... וצתה נשברה רוחו בכפליים, על חסרון הדירה ועל ציבוק השידוכים לא צלינו.**

באחד הימים אקלע מיודעיו לשמחת נישואין בבית ידידו בציה"ק ירושלים שם פגע בו קרובו שאלו מדוצ פניק רציט ה'יוט, צנה לו היהודי וביאר לו בטוב טצט ודצת את פרשת השידוכים ואת פרשת הכסף והדירה, אמר לו ה'קרוב' הנה כאן בירושלים יושב לו ה'בית ישראל' ספון

הנני זורם איתך ומכריז ואומר גם אני שזה טוב לי עימך, ובענין זה הוא מביא מה שסיפר הרה"ק הנתיבות שלום' זי"ע, שהכיר איש צני מרוד בציר מולדתו בראנאוויטש ועמו ר' מוטל קופלבוויץ זי"ל, לפיכך נסמך שם כמתקן חביות מיט' וכו"ל, והנה מקצוע זה לא פרוט כראוי, וצברו עליו זמני מחסור ומצוקה, והיו ימים שבני ביתו רצבו לחטט פשוטו כמסמרו כי כלתה הפרוטו מכיסו. פעם אחת צבר עליו שבוע שלם מבלי שיגדמן לפניו 'עבודה', כי לא נשבר אפילו צינוק אחד בכל הציר, וההיצע יליף שישי ידע ר' מוטל שפיתו ריקט ממש, חויב ומצא שבני ביתו יצטרכו להתענות ולצום ביום השבת... בלב שבור יש במצונו וצסק בתורה צד שעה מאוחרת בליה כשהוא מצפה בכליון צניט לישועת ד' אולי תבוא, מסקרה שעת חצות ליל והבין שכבר ננצלו כל החנויות וצדיין יושעתו בושש מלבוא, נצקרה אנחה מלבו ויקרא, רבש"ע אט לפניך נוחא שאני ושט הנפשות בני ביתי נרצה ולא יהיה לנו מה לאכול בשבת קודש, נוחא הדבר טע לפני. וכך שבה לישון. והנה, באישון לילה באו פתאום להצירו ולקראו לצורתו אחר שהתפוצץ צינוק הראשי של בית המרחץ המרכזי בציר, ונחוצ' לתקנו הדחיפות כי למחרת היום 'צרה שבת' הוא והכל צריכין אז ל'מרחץ', ויקט ר' מוטל ממיטתו וילק לצעות מלאכתו, ובשכר טרחתו קיבל שכר כפול כנהוג בעבודות הליה, ובי"ה שלא חסר מאומה על שולחנו בשבת קודש, והכל בלכות שעה רצונו כרצון השי"ת. נצנה הנתיבות שלום ואמר מוח אנחה כלו של ר' מוטל היה מן הראוי שיתפוצץ בית המרחץ כולו ולא רק צינוק אחד - כי אנחה כלו יש בכוחה לבקוע רקיציט.

ובכדי ללכת בדכי האבות ולבטוח תמיד בה' ושיזכור תמיד שאין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים, העומד תמיד לימינו לעזורנו ולסמכנו, הנני להביא בזה שתי סיפורים מהגליון הנפלא של הרה"ג ר' אשר קובלסקי שליט"א.

היה זה בתקופה הקשה בתולדות העם היהודי, את התקדו מ' אירופה הצביע על שנת ישראל בוצרת. הצורך הגרמני ימ"ש יצא למלחמה, ובראש יצדיו ניצבה הציר ורשה - בירת פולין. קשה לתאר את החשש והמתח אשר קיננו בלב כל באותה תקופה איומה, כאשר טרט נודע היקף האסון המתרחש על העם היהודי, אבל השמועות על הצתיד להתחולל הדאיכו כל לב בוורשה התאזר יהודי צעיר ועמו מר טנצמן, אשר היה לו בית גדול הבנוי לתפארת, בצל קירות צביט וחלקיט ומרתף-מקלט ראוי לשמו.

באותם ימים היה זה דבר נדיר, רוב הבתיט היו בנוייט מחומריט קליט הנהרסיט די בקלות, ואילו מר טנצמן לכה בבית שהיה 'מרחק מולן' של ממש - בתקופה בה איש טרט הכיר את המושל הזה... צע תחילת הפלגות גרמניה על ורשה, קרא מר טנצמן לרוב מקריסק צי"ל והזמין לשהות בביתו צע משפחתו ומקורביו. היתה לו השורה של הקלה - ניתן יהיה לשהות בבית באופן מולן ובטוח יחסית, בלי חשש מההפלגות הכבדות. בזמן ששאר יושבי ורשה נסיט על נפשט או מצטופפיט בבונקריט מצחיניט, מצונו של מר טנצמן נחשב למקוט מולן ובטוח, המאפשר שמירה על שורה יחסית. הרב מקריסק נצנה להזמנה, והיצע צע משפחתו ומקורביו. מר טנצמן צעה כל שביכולתו כדי להנציט את שהות הרב במצונו, באופן יחסי כמופן לנסיבות המתוחות הקיימות בחוצות.

מטבע הדברים, בשעת לילה - הכל הלכו לישון במרתף המולן יותר במטרה לחוש בטוחיט. המרתף היה חדר אחד גדול שבו ישנו יחדיו כל בני הבית ואורחיהט בצפיפות

למיטה ולהירדט פסלוה - בעת בריחתו מפני בנו? - אתמהה!

הרב מבריסק הניח לבן שיחו לנהיגין ולהפנימ את השאלה שהציג, ואז השיב: 'דוד המלך בעצמו צונה על כק, בהמשך הפסוק, במילים: 'הקיצותי, כי השם יסמכני'. אכן כן, הוא עלה לישון בשיא הרוע, והתצורר בשיא השלוה, כי ה' סומך את ידו ואין עוד מלכדו. הביטחון המלא בה', ההישנות המחולטת על בורא עולם - הט עצמו לו לדוד המלך להיות רעוע ושליו, לישון רעוע כהרעלו תוך כדי שהוא בורח מפני בנו!

הרב מבריסק סייג את הסברו הנפלא, ולמר טנצמן המארח כבר לא נשאלו שאלות, הוא הביגן לברו. כשדעס יודע שהוא בוסח בה' ונשען רק עליו, הוא ישן רעוע בלינה, אינו נלחץ ואינו מתוח.

והנה סיפור נוסף שהוא מביא אשר ארע עבשיו במאורעות הזמן בשמחת תורה תשפ"ד

היה זה ביום שחנת תורה תשפ"ד, היום בו נהפך לאבא מחולנו. הרב א. הי"ו הקיץ משנתו בביתו שבציר שדרות, סמוך לנראה לאבא ענה. דבר לא הסגיר את אשר עשוי להתחולל בצוד כמה דקות, את ציר מאורו תהפוק לצירת קרה ושדה קטף, רחמנא ליצילן. טל של שחרית נח על הקרקע, הציבורים ציבו ברצנות של בוקר, והרב א. הודרל לפתוח בסדר היום החסידי.

תחילתו של סדר יומו, מנה שנים ארוכות, היא הליכה למקווה השכונתי. מדי בוקר הוא משכיב קומ, נוטף את המעט וויצא לטבול במקווה לפני תפילת שחרית. המנהג הזה קבוצ אצלו כל כק, עד שמעולם לא ייחס מחשבה או התבוננות למסלול הליכתו הקבוצ בימי חול ובשבתות, בחופשות ובמוצדים. ויצא מהבית, ימינה, עוד פעם ימינה בצומת הסמוך, ועוד פעם ימינה לרחוב המקיף - עט נמצא המקווה. עט בקור שחנת תורה, לאחר השכמתו, נוטף

יחסית. רובם ככולם של הנוכחים עלו על יצועם לבושים בבגדיהם, מתוך מתח וחשש מפני הבאות. הן איש לא יכף לדעת: שמה תתרגש הפצצה כבידה בציצומו של לינה, ואז הבית ייהרס והם ייאלצו להיחלץ ממנו כאשר רק בגדיהם לצורט. תיתכן עט בריצת כוחות נאצים למרחב, מה שיחייב הימלטות תוך דקות. לפיכך כולט עלו למיטותיהם בבגדים שהיו עליהם במשך היום, כדי להיות צרוכים ומוכנים לבריחה מיידית ופתאומית. למרבה הפלא, היחיד שלא נהג כק היה הרב מבריסק בעצמו. כדרכו, בהיותו אדעס מסודר, טרט הליכתו לישון החליץ את בגדי היום בבגדי הלילה.

באותו לינה, האיש היחיד שישן בבגדי לינה במרתף של מר טנצמן היה הרב מבריסק. כל האחרים חששו ודאגו, והוא היחיד שעלה על יצועו כהרעלו ממש ובעל הבית התקשה לנהיגין את התופעה ופנה אליו: 'הן הרב ידוע כמי עשה מאוד לכל צל צילו של עש העכתי, ומן הסתם הרב באופן כללי חושש עט מתופעות נדירות. ילמדנו רבנו, הכי צד זה הרב היה היחיד שעלה על יצועו כמדי לינה מתוך רוע מלא בלי שום סינוי, בעצה שכולט היו לחוצים ומבוהלים ונכנסו למיטות בבגדיהם - שמה יקרה משה?'

הרב שמע את השאלה, חייך והשיב על פי האמור בדוד המלך, במזמור ג' שבתהלים. זהו מזמור אותו אמר דוד המלך 'בפחדו מפני אבשלום בנו', בעת שהיה שקוע בבריחה מפני בנו יקירו שקט עליו להורגו. הרי אין אסון נורא מזה עבור כל אב בעולם - להיות בעמדת הבריחה מפני בנו המבקש להרע לו! ובכל זאת, בהמשך המזמור דוד המלך אמר: 'אני שכבתי ואינה...' - הוא טורח לציין כי תוך כדי הבריחה מפני בנו - הוא הלך לישון, עלה על משכבו וישן ברוע. לא נרדע כשקרט, לא נפל לאחור שעות מתח, שנתו לא היתה טרופה. הוא פשוט עלה על משכבו והלך לישון! הכי צד עשה זאת? איך דוד המלך הצליח להיכנס

הרב א. את המצבת על שכו ויצא לכיוון המקווה. משם הוא שב הביתה, ואז יצא לתפילת שחרית בבית הכנסת בו הוא מתפלל, תפילה המתחילה בשעה 7:30 בבוקר.

עם הגיעו לבית הכנסת - גילה כי דלת בית הכנסת נצולה --- הרב א. לא ידע על דבר שמתחולל, מעבר לאמצעות שמשעו ברמה אבא תושבי שדרות כבר הורגלו בהן. לפיכך הוא נקש על הדלת בחולקה, והפתח לראות את אחד ממכריו, מחברי בית הכנסת, ניגש בכפיפות קומה אל הדלת. הוא פתח אותה והכניס את הרב א. פנימה, ומיד אחר כך הוא נצל את הדלת על מסגר וברית. הרב א. הביט סביבו חרדה שלמה במתח, כשמאן דהוא שאף אותו: 'הנהרת את בני הבית לנצול את הדלת היטב ולהסתתר בממ"ד?' הרב א. לא הבין למה וצל מה, מה קרה עכשיו. אט אט התחווה לו התמונה המלאה מביטם של מתנדבי החירום וההצלה, אשר סיפרו כי מחבלים שונאי ישראל פשטו על הציר, והרי הם מסתובבים ברחובות הסמוכים ורוצחים את כל הנקרה לנגד ציניהם.

הרב א. התחלף לשמע הבשורה, ובהוראת רב דאף לצדכן טלפניות את בני משפחתו בנצעה, למצן ישמרו על חייהם ולא יצלו לצאת מהבית עד יעבור זעם. קשה לתאר את התחושות בתפילת יום שמחת תורה בבית הכנסת בשדרות. בית הכנסת נצול, מי שהגיע בבוקר - הגיע, והשאר לא הגיעו. אימה ופחד לצאת לחוצות הציר. כולל מסורים איש איש במקומו, מייחלים לישועת ה'.

קשה לצרוק 'הקפות באווירה כזו. הנס היה שהכיבוד שהוכן לקידוש הדגול כמקובל

ביום שמחת תורה - היה בו די להשיג את רצבון המסתגרים בבית הכנסת לכמה שעות טובות. רק בחלוץ הרבה מאוד שעות, ניתנה ההוראה כי ניתן לצאת בזהירות ממנה בית הכנסת ולשוב הביתה, בלינוי כוחות הביטחון המסגריים בשכונה מאימת מרצח שצודו מסתתר אי שם. הרב א. שב הביתה וגילה פרטים חדשים על גירת הרצח, ולפתע הוא לפת את ראשו בין כפות ידיו ושאל:

'אני לא מאמין, אני לא מאמין!'

התברר כי המחבלים הארוכים שפרצו הצירה התמקמו בדיוק בצומת הסמוך לביתו של הרב א. על המסלול הקבוע שלו מביתו למקווה. אם היה הולך במסלולו הקבוע - יציאה מהבית ימינה, ושוב ימינה, אזי בימינה הבא - בכניסה לרחוב המקביל היה נרצח. אין ספק בכלל. אבא בורא צולט סינה את מסלול הגיבתו הקבוע, ולראשונה בחייו, באותו בוקר שמחת תורה, מסיבה שהוא לא יודע להסביר בכלל - בחר ללכת בדרכ הארוכה יותר - יציאה מהבית, שמאלה, ושוב שמאלה. בשתי הדרכים מביעים לאותה נקודה - אל המקווה, אבל כבר שנים ארוכות הוא הולך בדרכו הרגילה והקצרה - ימינה, ימינה ושוב ימינה. והנה, דווקא הבוקר, בלי כל התראה או מידע מוקדם, בחר ללכת אחרת. שמאלה, ושוב שמאלה, ושוב שמאלה. כך ניצלו חייו!

את הסיפור מספר כ"ק האדמו"ר מיתולדות משה שליט"א מפי בעל המעשה, וכמה מסר יש בו: הנה כי כן, עת סופה וסערה, מחבלים פורצים לעיר שליווה בישראל בשעת בוקר מוקדמת. גם אז, גם במצב כזה, בורא עולם משניח בעינא פקיתא על כל אחד מתושבי העיר, ויש מי מהם שהוא מכוון את דרכם אחרת

- לבל ייפגעו חלילה. ע"כ מהגליון של הרב קובלסקי

כדבר הזה תדברון על עשו בכל מוצאכם אותו

מאי"ז באת, ורכיך אתה ללעת זעין סכלך שהגשמה בזה מתחת כסא הכבוד ממקום שנקרא אי"ז.

ולאן אתה הולך, שהגשמה מורכבת בגוף, ורכיך ללעת למה הרכיב הקדוש צרוך הוא הגשמה שהיא חלק אלו-ה ממעל אל הגוף הגשמי, ונתנה בעולם השפל הזה שהוא מלא תאוות וחמדות, כדי שהגשמה תתגבר על התאוות וחמדות, כדי שיעבוד את ה' וזוהי יהיה יותר תענוג, כמשל ללאחד שפיזר אבנים טובות אל האשפה וטנופת וזוהי לבנו ללקט אותם ולנקותם מן הטנופת, בזדאי יותר שזנו לוקט ומנקה אותם בזדאי יותר מקבל שכר מהם. ויוכל אדם להבין שבעולם הזה מחמת שפלותו, ויכל אדם להשיג מעלות גדולות.

יט) כשהיצר מנסה להשפילו יאחז בגדו במדת התפארות

וחשבתי לבאר הפסוקים בפרשתן על דרך מש"כ באהבת שלום בפר' ויצא עה"פ והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. י"ל עז"ז דהנה ידוע שרכיך האיץ המשכיל לזקק עצות ותחבולות לעשות מלחמה עם ה"איה"ר, והיינו שאם מצדק ה"איה"ר להשפילו ולומר לו שאינו ראוי לקדש עצמו מאל חומרו העב אזי יאחז כנגדו במדת ההתפארות שמאל נשמתו שהיא חלק חלקי ממעל הוא ראוי לכך, ואם ה"איה"ר מגיס רוחו באמרו שכבר הוא קדוש וטהור אזי ישפיל א"ע מאל שפלות חומריותו.

הכלל שזהו דבר שאין לו סוף וכל הנהגת האדם כל ימי חלדו לרכיך להיות באופן זה ואז טוב לו בזה ובצד. וזהו סולם מוצב ארצה גו' פי' כשהיצר הרע רואה להשפילו מאל חומרו העב שזהו בחי' סולם מוצב ארצה אזי יאחזו כנגדו במדת ההתפארות שמאל נשמתו שזהו בחי' ראשו מגיע השמימה, ואם ה"איה"ר מגיס רוחו בבחי' ראשו מגיע השמימה אזי יאחזו כנגדו במדת השפלות בחי' סולם מוצב ארצה וד"כ.

יז) מאין באת? ולאן אתה הולך, ולמה אלה לפניך?

האיר לי השי"ת שנרמז בפסוקים **כי יפגשך עשו אחי וישאלך לאמר למי אתה ואנה תלך וילמי אלה לפניך: ואמרתי לעבדך ליעקב מנחה הוא שליחה לאדני לעשו והנה גסה הוא אחיבנו: ויצו גם את השני גם את השלישי גם את כלל הוהלכים אחרי העדרים לאמר בדבר הזה תדברון אלי עשו במוצאכם אותו** (לב, יח-ג) שאלות המשנה בלבות (פרק ג משנה א) מאין באת ולאן אתה הולך, ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון,

והוא ע"ד דאי' לבאר המשנה - עקביא בן מהללאל אומר הסתכל בשלשה דברים ואי אתה בא לדי עבירה דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון ואח"כ חוזר ומפרט 'מאין באת מטפה סרוחה' ולאן אתה הולך למקום עפר רמה ותולעה' ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקדוש צרוך הוא אשר לכאורה היה די לומר הסתכל בשלושה דברים וכו' מאין באת מטיפה סרוחה וכו' ולמה כפל הלשון ואי' לבאר שבא התנא לרמז בתחילה גם כלפי הנשמה ואח"כ כלפי הגוף, שכלפי הנשמה על האדם לזכור מאין באה מתחת כסא הכבוד, ולאן ועל מה נשתלחה לכאן,

יח) התנא אומר דבריו בתרי אפי'

ובדאי' בעבודת ישראל בליקוטים בלבות לזכור משנה זו - בזהקדים הפסוק מי יודע רוח בני אדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה וגו'. כי באלם יש בו רוח היא הגשמה שהיא חלק אלו-ה ממעל, ויש בו רוח הבהמה הוא הגוף היורדת למטה, כי המיתה הוא בגוף. אבל הגשמה הקדושה בזדאי אינה הולכת למקום רמה ותולעה, רק היא עולה למעלה אל מקורה לחיים נאחיות. והתנא אמר דבריו בתרי אפי. נגד הגשמה אמר דע

כו חזק ואמץ ליבך

כי כאשר היצר הוציא לייאש את האדם ולהכניס בו עונה פסולה, עליו להתחזק כנגדו מצד הנשמה אשר היא חלק אלוהי ממעל, וכמו ששמעתי בד הוינא ביישיב"ק מהרה"ג ר' שמואל מאיר רטייזר שליט"א שאמר בשם הרבי ר' בונים זי"ע שעל כל יהודי להתחזק תמיד בכיסו שתי פתקים, על אחת צריך להיות כתוב 'ואנכי תולעת ולא איש' ועל השניה 'בשבילי נברא העולם', שכאשר היצר מנסה להכניס בו גאוה עליו להוציא הפתק הראשון ולשגן ולהחזיר בעצמותו את אפסיותו ושפל מצבו ולזכור היטב כי הוא תולעת ולא איש, ולעומת זאת כאשר היצר מנסה לשבור רוחו בקרבו ולייאשו אזי עליו להוציא הפתק השני ולהתחזק מצד מעלת נשמתו ורום תפקידו בעולם, ולחדד לעצמו בדיעה ברורה שבשבילו נברא כל העולם כולו.

מהעושים לנו... וכן אמר אדמו"ר זולנא קדישא מה' לוב צעריש זלה"ה שהקב"ה שמה צמעטני וצמלותני וצחורתינו, כמאמר הכתוב 'בן חכם ישמה אב' (משלי י, א), ואמר אדמו"ר קזה פירוש 'ישראל מפרנסין לאציהם צעמטים', כי פרנסה הוא לשון תענוג.

ואפשר זה רמזה התורה"ק בכאן **כי יפגשך עשו** המרמוז ליצר, והוא נדמה לך כ'אחי' שהוא מרחם עליך ודורש שלומך וטובתך, כי מאחר וממילא לא תזכה למלא תפקידך בעוה"ז וסופך יורש גיהנם רח"ל אזי לכה"פ תהנה בזה העולם ואכול ושתה והלך בדרכי ליבך ומראה עיניך טרם כי מחר תמות, גם ירמוז באומרו 'אחי' שהיצר מנסה לייאשך ואומר לך 'וכי פתאום נהיית כזה צדיק'ל? והלא מאז ומקדם 'אחי' אתה ולב יודע מרת נפשו, משפל מצבך משיכבר הימים,

כז למי אלה לפניך?

ושאלך לאמר 'למי אתה' שייך?, **של מי אתה** וכי מה הינך שוה **ומי שלחך**? וכי באמת נדמה לך שהקב"ה יושב ומצפה בדיוק ממך השפל שתעשה שליחותו בתורה ומצוות? **ואנה תלך**? – לאן אתה הולך, מהי התכלית בחייך? וכי נראה לך שלבסוף תגיע לדרך הישר והרצוי לפניו ית? הכי באמת נדמה לך שיש לזה סיכוי סביר? **ולמי אלה לפניך**? **למי המנחה הזאת שלוחה**? של התורה והמצוות שאתה עושה, הכי נדמה לך באמת שזה עולה למעלה להיות כתר לחי העולמים.

ולזה באה התורה"ק ואומרת לאדם רק חזק ואמץ ליבך, אל תירא ואל תחת וענה לכסיל על ראשון ראשון, ועל אחרון אחרון, ששאלת מי אתה, בכלל, התשובה היא **לעבדך ליעקב** שאני איש ישראלי עבד ה' זרע יעקב חבל נחלתו, ובנו בחר ה' מכל העמים להיות לו לעבדים, ורצה בנו ובעבודתינו, וששאלת למי אלה לפניך, את מי אני משמוח בזה, התשובה היא, **מנחה היא שלוחה לאדוני** ית"ש, שהוא מקבל תענוג וחיות מעבודתי, וכמ"ש בספה"ק,

זכורני שלפני רבות בשנים שמעתי מאת המחנך הרב יחיאל יעקובזון שליט"א שאמר בשם גדולי ישראל, שבדורינו אנו ישנו הרבה יותר הנסיון של עונה פסולה מאשר נסיון הגאווה כי אין האנשים מודעים לגודל חשיבות תפקידם בעולם, ואינם מחשיבים ומייקרים את פועלם בעבודת השי"ת, אשר הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע כותב על זה בקדושות לפורים קדושה שלישיית – **בזה אין להיות עניו וספל כרך ולומר האיד אני שמה ולומר שאני משמח את הבורא כרך הוא צמעטי וצמלותי ואשר לו שרפים וחיות ואופני הקודש ישמח אותו כרך מחומר, כי בזה אין להיות עניו וספל כרך, אדרבה יתענג וישמח צמה שהסם יתכרך שמה צמעטיהם הטובים של ישראל.**

כח זה לא עונה אלא נוטה למינות

אמנם אם מתייאש את עצמו ואומר שאין להקב"ה נחת רוח צמעטיו, הגם שיהיה סוכר שהוא עניו וספל כרך, אין זה נקרא עניו וספל כרך, אדרבה הוא נוטה קצת למינות, ואין זה עניו וספל כרך העולה על לב בני האדם כי אין נחת רוח להקב"ה

כג) גם לך היצר זה מתנה שאנצחך

וגם לך לעשו עצמך הוא מנחה ומתנה וכמ"ש בספ"ה"ק עבודת ישראל בפרשתנו, שמעתי אומרים צדק חכם אחד פירוש המדרש שאמר המלאך ליעקב הגיע זמני לומר שירה, ולריך זיאר שמוס שנצרכא שרו של עשו לא הגיע זמנו לומר שירה עד היום שנלחם זיעקב, אמנם הגה כל מלאך אינו אומר שירה וזמרה להבורא יתצדך שמו רק על החסד שנצראו לעשות לעונו יתצדך...

והנה שרו של עשו הוא ה"ס" הוא היצר הרע הוא השטן שנצרכא להסית האדם ולהסירו מדעת יולרו כי לכך נצרכא. אמנם אף על גב שלכך נצרכא אין חפץ המלאך הזה בצלמת שישמע האדם לקולו לעשות הרע רק הוא מחויב לעשות פעולתו ולהדיחו והאדם יתחזק וילחום כנגדו ויכבוש אותו, וזה תכלית כריאתו...

אכן אז נעשה פעולתו בצלמת כשפתה לאדם ולא יכול לו ונתעורר נחת רוח ליוצרו ואז גם היצר הרע לוקח שכרו משלם בעבור שהוא גרם הנחת רוח... לכן אחרי שראה הבריאה הנבחרת יעקב איש חס כי לא יכול לו אמר שלחני כי עלה השחר והגיע זמני לומר שירה שלכך נצרכא וצדך ה' שפעלתי פעולתי לכן אני חפץ לומר שירה:

כד) הנה הוא נמצא מאחרינו, משביח עלינו ומצילנו.

ובנוסף לכך אל ירך לבבך ואל תירא ואל תחת מפני היצר כי הן אמת אילו היית צריך להילחם בכוחות עצמך בודאי לא היית יכול לו אבל הנה גם הוא ית' אחרינו עומד על ימינו לסומכנו, ומשגיח עלי ברחמיו, ואף גם אם אינו נגלה לפני ואינו רואה אותנו, הוא ית' כן רואה אותי וכמ"ש בס"ד ליישב הסתירה שבפר' אחרי כתיב וכן יעשה לאוהל מועד 'השוכן איתם בתוך טומאותם' ודרשו ז"ל ביומא נו: אפילו צענת שהן טמאים שכינה עמסה ובילקוט שמעוני: חזיון שקראל שאע"פ שהם טמאים שכינה ציניהם והנה

לכאורה זה נראה סתירה למ"ש בפר' כי תצא פי' ה' אלקיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת אייך לפניך והנה מחנך קדוש ולא יראה בך ערות דבר וישב מאחריך, ושוב בפר' מסעי כתיב ולא תטמא את הארץ... אשר אני שוכן בתוכה, כי אני ה' שוכן בתוך בני, וברשי"י מביא הספרי שאף בזמן שהם טמאים, שכינה שרויה ציניהם,

ובאמת לכאורה היה אפשר לפרש גם שם כעין שכתוב בפר' כי תצא שכונת הכתוב להזהיר שאם תטמאו את הארץ שוב לא אשכון בה, ואולי למדו זה מכפל הלשון כי אני ה' שוכן שהרי כבר נאמר אשר אני שוכן בתוכה, והריבוי בא לרבות ששוכן בתוכה גם בטומאה ח"ו, וגם זה המשמעות של נתינת הטעם כי אני ה' שוכן בתוך בני ולכן אין מהראוי שתגרמו לשכון בתוך הטומאה, ולא שלא לגרום למצב שלא אשכון, שזה לא נכתב מכיון שזה בכלל לא אופציה.

כה) אל תשכינו אותי בטומאתכם

ולזה מפרשי"י אשר אני שוכן בתוכה, שלא תשכינו אותי בטומאתה, שזה הבעיה ולא שתגרמו לעזוב אתכם ובא הכתוב ופי' שהטעם לחשש זה הוא 'כי אני ה' שוכן בתוך בני' ומפרשי"י שזה בכל אופן 'אף בזמן שהם טמאים שכינה שרויה ציניהם' נמצא שאם תיטמאו חלילה אתם משכינים אותי בטומאתה, ולכן הזהרתי אתכם לבל תטמאו את הארץ שלא תשכינו אותי בטומאתה שהרי איני זז ממכם בשום אופן, ואולם איך ניישב זאת עם הכתוב ושב מאחריך,

כו) משביח מן החלונות, מציץ מן החרכים

ולכן נראה לפרש דגם כאשר הוא שב מאחריך אינו זז מחבבן ושכינה שרויה עמהן רק שבמקום אשר יהיה לפנים יהיה מאחריך וכאילו כתוב ושב אל מאחריך וכ"כ באבן עזרא 'הטעם שלא ילך לפניך, וזה גם מדויק מלשון הכתוב דאי לא תימא הכי תיקשי מאי 'מאחריך' והרי ה"א מתהלך בקרב מחנך כתיב א"כ ושב מקרבך או וסר מקרבך הול"ל, והשתא ניחא דכוונת הכתוב הוא

יתייאש אלא יתחזק מול היצר, המנסה לשבור רוחו ואומר לו הן אמרתי לך אמש שלא תצליח, הנה נוכת לדעת בעצמך כי צדקתי, ומה לך לנסות עוד, אלא **כְּדָבַר הַזֶּה תִּדְבְּרוּן אֶל־עֵשָׂו בְּמוֹצֵאכֶם אֹתוֹ** בכל פעם שמוצאכם אותו כל פעם תדברון אליו כדבר הזה מבלי להתפעל משום מכשול רח"ל כמה פעמים שזה רק לא יהיה, בכל פעם כדבר הזה תדברון אליו במוצאכם אותו.

באמת לא שישתלק מקרבנו חלילה אלא שישוב אל מאחרינו בעודו בקרבנו ואינו זז מאיתנו ולא ועזבו..

כז) שבע יפול צדיק וקם

והפסוק מסיים וַיֵּצֵא גַם אֶת־הַשְּׂנִי גַם אֶת־הַשְּׂלִישִׁי גַם אֶת־כָּל־הַהֹלְכִים אַחֲרֵי הַעֲדָרִים לְאִמָּךְ שְׂהוּא הַדִּין וְהוּא הַטַּעַם גַּם לַפַּעַם הַשְּׂנִיָּה וְהַשְּׁלִישִׁית שֶׁגַּם אִם חָלִילָה נִכְשַׁל הָאָדָם אֶל יָרֵךְ לִבּוֹ וְאֵל

המבחן של האדם הוא לא כאשר הולך לו טוב, אלא כאשר הוא חוטף סטירה מצלצלת ה"י

כמו שאמר הכתוב כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל, וע"ז אמר שאף פעם לא הגיע זמנו לומר שירה לאחר "קבלת סטירה", שהרי לא נצחו אדם מעולם, אבל כעת שנוצח ע"י יעקב מחויב להגיד שירה. ע"כ מהספר במדבר יהודה.

כח) הגיע זמני לומר שירה

וראיתי לאאזמו"ר זצ"ל בספרו במדבר יהודה פרפרת נאה ליישב השאלה ששואל העבודת ישראל הנ"ל והנני מביאה כלשון שנכתב בספרו- ויאמר שלחני כי עלה השחר (כז, כז). וברש"י - ולריך אני לומר שירה ביום. ובגמ' חולין (צא:)- ומיום שנבראתי לא הגיע זמני לומר שירה עד עכשיו. ובתרגום יונתן - ומיומא דלויחברי עלמא לא מטא זמני למשכחא, חלקן הלך זמנא. ויש להבין איך זה שדוקא עכשיו איתרמי שהגיע זמנו. ועוד אם עכשיו התור שלו ה' צריך כמה ימים מקודם להתכונן לזה ולחכות לרגע זה שייגיע תורו ולא להתאבק עם יעקב.

כט) אתה שומע בזיוני ושותק

ועם רעיון זה אמרתי ליישב מילתא דהוי קשיא בפרשת לך לך שמצאנו בטענת שרה אמנו על אברהם לאחר שהגר היתה אומרת לכולם שרי זו אין סתרה כגלויה, מראה עצמה כאלו היא צדקת ואינה צדקת, שלא זכתה להריון כל השנים הללו, ואני נתעברתי מביאה ראשונה ולכן היא טענה כלפי אברהם 'חמסי עליך', הנה לפי הפירוש שמביא רש"י דברייך אתה חומס ממני שאתה שומע בזיוני ושותק, לכאורה קשיא שנראה שאברהם לא השיב לה ממין הטענה כלל, שכן היא טענה שהוא צריך לענות על ריבי ועל ביזיוני שהיא מרכלת עלי לאמר שאיני צדיקה בתוכיותי וסתרי, והיא רק נתן לה רשות לעשות לה כטוב בעיניה אבל לא נתן את דברו להפריך העלילה שטפלו עליה.

כט) עכשיו בוא נראה איך אתה פו

וא"ל ע"פ ששמעתי מרבנו זצ"ל (בעל אמרי חיים ז"ע) על מאמר הגמ' (סנהדרין צב:.) ציקס נצוכנלר לננות כל שירות ותושבחות שאמר להמע"ה בספר תהלים, (שה' מסדר שזחות נאות יותר מדוד - רש"י), זא מלאך וסטרו על פיו. ואמר הכוונה שנבוכדנצר מלך בכיפה, ואם התחשק לו פעם לומר שיר ושבח לרבון עלמין בקל יכול לעשות זאת משום שיש לו לב רחב, בא מלאך וסטרו על פיו, שבזה רצה לומר לו: עכשיו אחרי שקבלת סטירה נראה אם אתה מסוגל לומר שבחים לה'. חוד נעים זמירות ישראל הרי אמר שירות אלו מתוך כל מיני יסורים שעברו עליו. ועפ"ז יובן דהנה המלאך קבל כאן סטירה,

לא) הגיד לך אדם מה זה באמת טוב

ואמרתי בס"ד שבאמת מה שאמר אברהם עשי לה הטוב בעיניך היא תשובת אברהם לטענתה שאתה שומע בזיוני ושותק, שלכן לא נאמר עשי לה 'כטוב' בעיניך אלא עשי לה 'הטוב' בעיניך

לא שהקניטתה וביישה אלא בסה"כ היתה משעזבלת **זה צקוסי** הרי ברחת ממקום קדוש זה ועזבת הכל, עד שהוכיחה המלאך ע"ז וא"ל אי מזה באת ואנה תלכי כמו שמפְרְשָה הספורנו, **כלומר הציטוי ורזי מאיזה מקום נסעתי, כי היית במקום קדוש וצניח לציקים, והנך הולכת בחוץ לכרץ אל מקום טמא ואנשי רשע.** והוא מחזיר אותה אל קרקע המציאות אל האמת הפשוטה שהיא שכחה כה מהר והוא מזכיר לה שבסה"כ הרי באמת היא שפחת שר', ובא להוכיחה על דבר זה שאינה מוכנה להתמודד עם קשיים ואתגרים, וכי היא בורחת מההתמודדות.

דהיינו עשי לה את הדבר אשר נחשב בעיניך לטוב, שכך אמר לה הנה היא ברגע שראתה שהרתה היא כבר עפה על עצמה ומתנשאת על אחרים, שזה הוכחה על גודל צדקתה, אבל האמת היא שלא בזה מודדים צדיקותו של האדם - כאשר הולך לו טוב, אלא אדרבה הנה המבחן האמתי על הצידקות הוא בשעת עקו וצעה, וזה אמר לה עשי לה מה שבעיניך נקרא טוב, שכן מצאנו בשרה שכאשר חיפשה לעשות מעשה טוב שבזכותה תיוושע ידעה שעליה להכניס צרה לביתה כי הצער הוא טוב וזכות הוא לה, ואכן במבחן אמת זה הרי שברגע **שיתענה** ומפרש"י

מי מוצא חן בעיני עשו ?

לבו כתות של מלאכים היו דוחפין אותו ואת אנשיו

וצריך לומר שאכן בשכונה של עשו, מעריכים ומעריצים את כל מאן דאליים גבר, ובזה נמדד חשיבותו ושוויו של האדם, לפי כמה שהוא יותר תוקף אנשים ודוחף ומכה ורוצח אותם רח"ל כמו שלצערנו נהוג עד היום אצל משפחות הפשע שככל שיש לפושע יותר דם על הידים רח"ל עולה ערכו ושוויו בעיני העבריינים, ולזה כתות המלאכים היו דוחפין את עשו ואת אנשיו, בכדי לעשות עליהם רושם טוב, ולא נחו עד אשר אמרו 'אחיו של יעקב הוא', או אז אומרים להם אם כן הרי ידוע ומפורסם שאחיו של יעקב הוא באמת משלנו, דהיינו גבר אליים אשר נוהג כמונו להרביץ להכות ולדחוף, נמצא א"כ שמאנשי שלומינו הוא, ולכן עזבוהו לנפשו,

רש"י כותב לפרש שאלת עשו את יעקב אחיו **מִי לָךְ בְּלִי-הַמַּחְנֶה הַזֶּה אֲשֶׁר פָּגַשְׁתִּי** - מי כל המחנה אשר פגשתי שהוא שלך, כלומר למה הוא לך. ופשוטו של מקרא נאמר על מוליכי המנחה. ומדרכו כתות של מלאכים פגע, שהיו דוחפין אותו ואת אנשיו, ואומרים להם של מי אתם, והם אומרים להם של עשו, והן אומרים הכו הכו, ולכו אומרים הניחו לנו של יצחק הוא, ולכו היו משגיחים עליו, בן בנו של אברהם הוא, ולכו היו משגיחים, אחיו של יעקב הוא, אומרים להם אם כן משלנו אתם.

לבו האמנם גם אתה משלנו ?

והנה עשו בראותו כזאת התמלא כולו תימה ופליאה, באומרו אל ליבו הן אני חשבת עד היום שרק אני הצלחתי לצוד בפי את אבי יצחק ולהסתיר ממנו את האמת ושיחקתי אותה בעיני כצדיק, אבל עכשיו אני מגלה פתאום את האמת שיעקב הוא בעצם יותר ערמומי ממני עצמי שהוא הצליח לעבוד אפילו עלי כאילו הוא איש תם יושב אוהלים, ועכשיו אני מגלה שמשלנו הוא.

וצריך ביאור האיך יתפרש תשובת יעקב אבינו לשאלה זו בהמשך הפסוק - **וַיֹּאמֶר לְמַצְאֵי-חַן בְּעֵינַי אֲדֹנָי** דהתייחס ללשון ראשון מובן שבזה שהוא שופך עליוממון רב הוא רוצה למצוא חן בעיניו, וגם בזה לבד אשר הוא איש עשיר הוא אמור למצוא חן בעיניו כידוע מטבע אנשים חומרניים שהם מתבטלים לגמרי בפני מי שהוא עשיר, אבל לפי מדרשו שהוא שאל אותו על המחנה שהיו דוחפין אותו מה היא התשובה שענה לו 'למצוא חן בעיני אדני, גם מה הוא הלשון אם כן 'משלנו אתם'

תאהב אותי ככה, אבל אני לא באמת שמה, ולא שהצלחתי לעבוד עליך ולהסתיר ממך את מהותי באמת.

ולזה בא יעקב והרגיעו לאמר, תנוח דעתך, שלא באמת אני משאנשי שלומך וחברתך, אלא עשתי כאן הופעה חד פעמית של גבר אלים בכדי למצוא חן בעיניך, ביודעי שזה מה שמדבר אליך וכי

